

Asia: VN/8871/2019

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi

Taustatiedot

Onko vastaaja

sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä tai yhteistoiminta-alue

Vastaajatahon virallinen nimi

Lapin sairaanhoitopiirin kuntayhtymä

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi ja mahdolliset yhteystiedot

Jukka Mattila

jukka.mattila@lshp.fi

Viranomaisille: Lausuntovastauksen käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä

Yhtymähallitus 23.9.2020

Kysymyksiä uudistuksen tavoitteista

1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Kyllä

2. Voidaanko esityksellä kehittää pelastustoimen palvelujen saatavuutta, yhdenmukaisuutta ja vaikuttavuutta valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti? Varmistaako esitys pelastustoimen pelastustoiminnan ja sosiaali- ja terveystoimen ensihoitopalvelujen synergiahyödyt? Jos ei, miten ehdotusta tulisi kehittää?

Voidaan kehittää, mutta ei varmista synergiahyötyjä. Lapissa valtaosa pelastustoiminnasta on sopimuspalokuntiin perustuvaa eikä sitä voi suoraan yhdistää ensihoitopalvelujen kanssa. Ensihoito

voisi periaatteessa tukea pelastustoimintaa alueilla, joissa sopimuspalokunnan vasteaika on hidas ja ensihoidolla kapasiteettia varalla. Tämä edellyttää kuitenkin henkilöstön lisäkoulutusta.

3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Kyllä

Kysymyksiä sote-maakuntalaista

4. Muodostaako sote-maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien sote-maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

kyllä

5. Sote-maakuntalain 6 §:ssä säädetään maakunnan mahdollisuudesta alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä sekä harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa, joka tukee sen lakisääteisten tehtävien toteuttamista. Tukeeko ehdotettu sääntely maakunnan itsehallinnon toteuttamista?

kyllä

6. Sote-maakuntalain 5 luvussa säädetään sote-maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

kyllä

7. Sote-maakuntalain 8 luvussa säädetään sote-maakuntien yhteistoiminnasta. Onko siitä esitetty säädettäväksi sote-maakuntien toiminnan ja yhteistyön näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

kyllä pääosin [Nykyisen yliopistosairaaloiden erityisVASTUUalueiden muuttaminen yhteisTYÖalueiksi viestii kuitenkin käsitteenä alueen kunkin toimijan aiempaa suurempaa itsenäisyyttä yhteisen vastuun sijasta.]

8. Sote-maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti sote-maakuntalakiin ja sote-maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko sote-maakuntien rahoitusmalli ja sote-maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi sote-maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

kyllä pääosin [Edellyttää kuitenkin valtion rahoitusta palveluihin, mikäli laskennallinen rahoitus ei väestön tarpeisiin riitä]

9. Sote-maakuntalain 3 luvussa säädetään muun ohella sote-maakunnan lainanottovaltuudesta sekä investointien ohjauksesta koko julkisen talouden tasapainon huomioon ottavalla tavalla. Sote-maakunnille siirtyvien toimitilojen hallinnoinnista ei esitetä erikseen säädettäväksi. Turvaako ehdotettu investointien rahoitus- ja ohjausmalli tarpeellisten investointien toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla? Vastauksessa voi ottaa kantaa toimitilojen hallinnoinnin järjestämiseen paikallisella, alueellisella tai valtakunnallisella tasolla.

ei pääosin [Riskinä on, että investointeja ei voida käyttää tuottavuuden parantamiseen. Kun päätösvalta investoinneista on rajoitettu, se rajoittaa myös sote-maakuntien itsehallinnollista asemaa.]

10. Maakuntalain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

21 § mainittu valtakunnallinen toimitila- ja kiinteistöhallinnon osaamiskeskus on tarpeeton menoa sote-maakunnille. Perusteltu rooli sille voisi olla lähinnä vain sote-maakuntien käytöstä poistuvien kiinteistöjen jatkojalostus.

58 § 3 mom rajaa tarpeettomasti sote-maakuntayhtymien tehtäväksi vain tukipalvelujen tuottamiseen liittyvät tehtävät. Momentti on syytä poistaa. Sote-maakuntayhtymä on käyttökelpoinen ratkaisu myös sote-palvelujen yhteiseen tuottamiseen. 4 momentin määräys siitä, ettei sote-maakuntayhtymälle voida siirtää järjestämisvastuuta on riittävä rajoitus. Lakiin olisi selvyden vuoksi syytä ottaa määyksiä myös liikelaitoskuntayhtymän kaltaisen sote-liikelaitosyhtymän mahdollisuudesta.

11. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

-

Kysymyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista

12. Muodostaako sote-järjestämislaki tarkoituksenmukaisen yleislain julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle?

kyllä

13. Turvaavatko sote-järjestämislain säännökset sosiaali- ja terveyspalvelujen yhdenvertaisen saatavuuden?

ei [Syntyvillä sote-maakunnilla on liian suuret erot rahoituksessa ja toimintaedellytyksissä]

14. Varmistaako laissa esitetty tehtävien määrittely kunnan ja maakunnan osalta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutumisen? ”

ei kantaa

15. Turvaako 8 §:n sääntely sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun toteutumisen riittävällä ja tarkoituksenmukaisella tavalla?

kyllä [Toiminta vain sote-maakunnan omalla alueella on tärkeä lähtökohta. Riittävä oma palvelutuotanto kaikissa tilanteissa samoin tärkeää.]

16. Onko 12 §:n sääntely ostopalvelujen hankkimisesta ja 12 a §:n sääntely vuokratyövoiman käytöstä tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

kyllä pääosin [Sote-maakuntien tulisi voida tuottaa palveluja yhdessä myös perustamalla yhteinen yksityisoikeudellinen palvelutuottajaorganisaatio kuten yhtiö tai osuuskunta. Tämä voi muodostua ongelmalliseksi, jos myös sote-maakuntien yhdessä 100 % omistama yhtiö tai osuuskunta rinnastetaan kaikessa yksityiseen palveluntuottajaan, kuten 2 § 4 kohdassa on määritelty. Sote-maakunnan tai –maakuntien omistamien yhtiöiden tai muiden palvelutuottajaorganisaatioiden rinnastaminen yksityiseen palveluntuottajaan voi rajata maakuntien mahdollisuutta palveluiden

turvaamiseen yhteisten tuotantorakenteiden kautta. Lakiin on syytä kirjata määräys siitä, että palvelujen hankkiminen sote-maakuntien yhteiseltä palveluntuottajalta tarkoittaa sitä, että sote-maakunta pystyy huolehtimaan kaikissa tilanteissa järjestämisvastuunsa toteuttamisesta yhteiseltä palveluntuottajalta hankittavien palveluiden osalta. Ehdotus uudeksi 2 momentiksi 12 §:ään: Sote-maakunta voi tuottaa asiakkaalle annettavia sosiaali- ja terveyspalveluja hankkimalla niitä omistamaltaan tai usean sote-maakunnan yhteisesti omistamalta yhtiöltä tai muulta yhteisöltä, jos se on perusteltua tehtävien tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi. Sote-maakunnan omistamalta tai usean sote-maakunnan yhteisesti omistamalta yhteisöltä hankittavat palvelut rinnastetaan sote-maakunnan omaan palvelutuotantoon arvioitaessa, pystyykö sote-maakunta huolehtimaan kaikissa tilanteissa järjestämisvastuunsa toteuttamisesta.]

17. Ovatko 13 §:n mukaiset yksityistä palveluntuottajaa koskevat vaatimukset perusteltuja

kyllä

18. Onko 16 §:n sääntely yksityisen palveluntuottajan alihankinnasta tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

kyllä

19. Onko sote-maakuntien yhteistyöaluetta ja yhteistyösopimusta koskeva 33–36 §:n sääntely kokonaisuudessaan tarkoituksenmukainen?

kyllä

20. Turvaako 37 §:n sääntely kaksikielisten sote-maakuntien yhteistyöstä osaltaan ruotsinkielisten palveluiden saatavuuden?

kyllä pääosin

21. Onko 49 §:n sääntely valmiuskeskuksesta tarkoituksenmukainen ja perusteltu?

kyllä

22. Minkä sote-maakunnan tehtäväksi tulisi säätää ruotsinkielisten palvelujen kehittämisen tukeminen (31 §) koko maassa?

Ei kantaa

23. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

12 §

Ehdotus uudeksi 2 momentiksi 12 §:ään:

Sote-maakunta voi tuottaa asiakkaalle annettavia sosiaali- ja terveyspalveluja hankkimalla niitä omistamaltaan tai usean sote-maakunnan yhteisesti omistamalta yhtiöltä tai muulta yhteisöltä, jos se on perusteltua tehtävien tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi. Sote-maakunnan omistamalta tai usean sote-maakunnan yhteisesti omistamalta yhteisöltä hankittavat palvelut rinnastetaan sote-maakunnan omaan palvelutuotantoon arvioitaessa, pystyykö sote-maakunta huolehtimaan kaikissa tilanteissa järjestämisvastuunsa toteuttamisesta.

Perustelu:

Sote-maakuntien tulisi voida tuottaa palveluja yhdessä myös perustamalla yhteinen yksityisoikeudellinen palveluntuottajaorganisaatio kuten yhtiö tai osuuskunta. Tämä voi muodostua ongelmalliseksi, jos myös sote-maakuntien yhdessä 100 % omistama yhtiö tai osuuskunta rinnastetaan kaikessa yksityiseen palveluntuottajaan, kuten 2 § 4 kohdassa on määritelty. Sote-maakunnan tai –maakuntien omistamien yhtiöiden tai muiden palveluntuottajaorganisaatioiden rinnastaminen yksityiseen palveluntuottajaan voi rajata maakuntien mahdollisuutta palveluiden turvaamiseen yhteisten tuotantorakenteiden kautta.

Lisäksi lakiin on syytä kirjata määräys siitä, että palvelujen hankkiminen sote-maakuntien yhteiseltä palveluntuottajalta tarkoittaa sitä, että sote-maakunta pystyy huolehtimaan kaikissa tilanteissa järjestämisvastuunsa toteuttamisesta yhteiseltä palveluntuottajalta hankittavien palveluiden osalta.

24. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

8 § 1 mom määräys sote-maakunnan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä alueellaan on järjestelmän kokonaisuuden kannalta tärkeä määrittely. Sote-maakuntien ei tule ryhtyä kilpailemaan toistensa kustannusvastuilla olevien potilaiden hoidosta toistensa vastuualueilla. Terveydenhuoltolain valinnanvapaus tuo riittävät mahdollisuudet ihmisille valita julkisten sairaaloiden välillä tarvitsemansa palvelujen tuottaja.

Kysymyksiä pelastustoimen järjestämislaista

25. Lain 8 §:ssä ehdotetaan säädettävän pelastustoimen järjestämisen valtakunnallisista tavoitteista. Säännöksessä luetellaan asiat, jotka valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa on määriteltävä. Luettelo ei ole tyhjentävä. Ovatko säännöksessä luetellut kohdat tarkoituksenmukaisia?

ei kantaa

26. Mikä pitäisi lisätä/mikä pitäisi poistaa?

-

27. Lain 13 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan seuranta- ja arviointivelvollisuudesta. Lisäksi lain 16 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan pelastustoimen omavalvonnasta. Onko sote-maakunnille ehdotettu seuranta-, arviointi- ja omavalvontakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

28. Pelastustoimen järjestämislain 5 pykälässä säädetään tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin, jos se on välttämätöntä palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden tai laadun turvaamiseksi taikka tehtävien vaativuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella. Ovatko säännöksessä esitetyt koottavat tehtävät perusteltuja?

ei kantaa

29. Mitä kansainvälisessä pelastustoiminnassa hyödynnettäviä erityisresursseja (kalusto, muodostelmat) olisi tarkoituksenmukaista koota jonkun maakunnan/maakuntien hoidettavaksi?

Ei kantaa

30. Mitä kansainvälisen avunannon ja vastaanottamisen edellyttämiä toimintoja (hälyttäminen, varustaminen jne.) olisi tarkoituksenmukaista koota johonkin maakuntaan/maakuntiin ja jos kyllä, mihin maakuntaan/maakuntiin?

Yhteistyö Ruotsin ja Norjan kanssa sopisi luontevasti Lapin maakunnan tehtäväksi.

31. Pelastustoimen järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

32. Muut vapaamuotoiset huomiot pelastustoimen järjestämislaista.

-

Kysymyksiä voimaanpanolaista

33. Sote-maakuntien aluejaon pohjana on kuntaperusteinen maakuntajako, josta säädetään voimaanpanolain 5 §:ssä. Onko ehdotettu aluejako tarkoituksenmukainen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen näkökulmasta?

kyllä pääosin [Varsin suuria eroja sote-maakuntien edellytyksiin jää, merkittävästi vähemmän kuitenkin kuin yksittäisten kuntien välillä nykyisin.]

34. Sote-maakuntarakennelain 3 §:n mukaan maakuntajako toimii nykyiseen tapaan myös muiden valtion aluejakojen perustana. Lisäksi maakuntajako toimii maakuntien liittojen toimialuejaon pohjana. Onko ehdotettu 5 §:n mukainen aluejako tarkoituksenmukainen muun aluehallinnon näkökulmasta?

kyllä pääosin [Uusimaa on poikkeus, Etelä-Savo mahdollisesti myös. Muilta osin toimiva ratkaisu muun aluehallinnon näkökulmasta.]

35. Lakiehdotuksessa Etelä-Savon ja Pohjois-Savon maakuntia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava siirtyisivät Etelä-Savosta Pohjois-Savoon. Muutos vaikuttaa sekä sote-maakuntaan että valtion aluejakojen pohjana olevaan maakuntajakoon. Mihin maakuntaan näiden kuntien tulisi kuulua ja mitä vaikutuksia vaihtoehtoilla olisi lausunnonantajan toimintaa:

Etelä-Savon maakuntaan [ei välittömiä vaikutuksia lausunnonantajan toimintaan]

36. Lakiehdotuksessa Uudenmaan maakunnan alueella sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaisi neljä sote-maakuntaa (Itä-Uusimaan sote-maakunta, Keski-Uusimaan sote-maakunta, Länsi-Uusimaan sote-maakunta, Vantaa-Keravan sote-maakunta) sekä Helsingin kaupunki, joka ei kuuluisi mihinkään sote-maakuntaan. Muiden aluejakojen osalta Uudenmaan nykyinen maakunta olisi yksi kokonaisuus. Onko ehdotettu sääntely aluejakojen näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

ei [Kysymys on virheellisesti muotoiltu, koska HUS:lla on osa järjestämisvastuusta, jonka määrittely on epäselvä. SOTE integraation hyötypotentiaali jää hyödyntämättä.]

37. Turvaako väliaikaisten toimielinten kokoonpano ja laissa säädetyt tehtävät uudistuksen toimeenpanon (7 - 8 §)?

kyllä

38. Voimaantulolain 4 luvun mukaan sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymät, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviin liittyvä kuntien ja eräiden kuntayhtymien irtain omaisuus, lomapalkkavelka ja sopimukset siirtyvät sote-maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

kyllä pääosin [Rajoituksista kuntien ja kuntayhtymien oikeuteen myydä sote-kiinteistöjä ennen lainsäädännön toimeenpanoa tulisi säätää pikaisesti]

39. Voimaantulolain 4 luvussa säädetään kuntien oikeudesta saada valtiolta korvaus uudistukseen liittyvien omaisuusjärjestelyjen aiheuttamista välittömistä kustannuksista sekä korvausmenettelystä. Korvaus kohdistuisi ensisijaisesti kunnille ja kuntayhtymille jääviin omaisuuseriin, esimerkiksi siirtymäajan jälkeen käytöstä poistuvien toimitilojen kustannuksiin. Onko kompensatiosääntely hyväksyttävä?

ei kantaa

40. Voimaantulolain 17 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

kyllä [Palkkaharmonisatiosta seuraa merkittäviä lisäkustannuksia sote-maakunnille nykytilanteeseen verrattuna, henkilöstön aseman näkökulmasta on tarkoituksenmukainen.]

41. Onko 28 §:n mukainen ulkoistamissopimusten mitättömyyttä koskeva sääntely perusteltu ja turvaako se osapuolten aseman riittävästi?

kyllä [On erittäin perusteltu. Järjestäjän riittävän omatuotannon määrittely haastavaa, tulee huomioida myös virkavastuulla suoritettavat tehtävät, jotka määriteltä.]

42. Turvaako Kärkullan toiminnan jakamista koskevat ehdotukset sen toiminnan jatkuvuuden sote-maakuntien toimintana?

Ei kantaa

43. Uudistus tulisi ehdotuksen mukaan voimaan vuoden 2023 alusta. Onko uudistus toteutettavissa uudistuksessa ehdotetussa aikataulussa?

kyllä [Edellyttää kuitenkin, että lait tulevat voimaan hyvissä ajoin vuonna 2021]

44. Voimaantulolain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

7 § 2 momentissa tulisi olla sairaanhoitopiirien, ei sairaanhoitopiirin. Lapissa ja Etelä-Savossa on kaksi sairaanhoitopiiriä, joiden tulee sopia osaltaan valmistelutoimielimen kokoonpanosta ja asettamisesta.

45. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

Voimaanpanolakiesityksen 28 § säännös sopimusten mitättömyydestä ei koskettane laajasti tulevia sote-maakuntia, mutta sen merkitys on erittäin suuri niiden kannalta, joihin säädös kohdentuu. Länsi-Pohjassa on tehty erikoissairaanhoidon ulkoistussopimus, jonka jatko tulee aidosti olla tulevan Lapin sote-maakunnan päätettävissä. Kuntien tekemä sopimus on laadittu niin, että siitä irti pääseminen ennen sopimuksen päättymistä on erittäin kallista tai jopa mahdotonta ilman lainsäädännön kirjausta.

Länsi-Pohja on ulkoistanut merkittävän osan erikoissairaanhoitoa Mehiläinen Länsi-Pohjalle. Tällainen ulkoistussopimus olisi voimaanpanolakiesityksen mukaan mitätön, jos palvelujen tuottamisesta on sovittu toisin, kuin mitä lakiesityksessä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä säädetään. Lakiesityksen mukaan sote-maakunnalla on oltava järjestämisvastuunsa toteuttamisen edellyttämä riittävä oma palveluntuotanto. Yksityiseltä palveluntuottajalta hankittavien palvelujen on oltava sisällöltään, laajuudeltaan ja määrälliseltä osuudeltaan sellaisia, että sote-maakunta pystyy huolehtimaan kaikissa tilanteissa järjestämisvastuunsa toteuttamisesta myös hankittavien palvelujen osalta.

Lapin sairaanhoitopiiri arvioi, että Lapin sote-maakunnalla ei ole Länsi-Pohjan alueella sellaista omaa erikoissairaanhoidon palvelutuotantoa, että sote-maakunta pystyisi huolehtimaan kaikissa tilanteissa järjestämisvastuunsa toteuttamisesta myös Mehiläinen Länsi-Pohjalta hankittavien palvelujen osalta. Sen sijaan Lapin sote-maakunnalla on riittävästi omaa erikoissairaanhoidon palvelutuotantoa Lapin keskussairaalassa Rovaniemellä.

Mikäli katsotaan, että Lapin maakunnalla tulee olla riittävästi omaa erikoissairaanhoidon palvelutuotantoa Länsi-Pohjan alueella, ulkoistussopimus olisi mitätön. Mikäli katsotaan, että ulkoistussopimus ei olisi mitätön, se puolestaan tarkoittaisi näkemystä, että erikoissairaanhoidon palvelutuotanto Lapin keskussairaalassa Rovaniemellä on riittävä Lapin sote-maakunnan järjestämisvastuun toteuttamiseksi.

Kysymyksiä maakuntien rahoituslaista

46. Valtio rahoittaa pääosin perustettavien sote-maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveystalouden ja pelastustoimen rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

kyllä [Sote-maakuntien verotusoikeus tulee kuitenkin selvittää ja säätää mahdollisimman pian, jotta aito järjestämisvastuu olisi toteutettavissa]

47. Valtion rahoituksen taso kullekin varainhoitovuodelle perustuu lähtökohtaisesti sote-maakuntien edellisen vuoden laskennallisiin kustannuksiin. Valtion rahoituksen tasoa korotetaan vuosittain arvioidun palvelutarpeen muutoksen (7§), kustannustason (hintojen) (8 §), tehtävämuutosten (9 §) sekä toteutuneiden kustannusten perusteella (10 §). Palvelutarpeen muutoksen osalta esitykseen sisältyy valtion rahoituksen kasvua osittain hillitsevä tekijä siten, että arvioidusta tarpeen muutoksesta huomioidaan 80 %:n osuus kolmannelta vuodelta lähtien (36 §). Lisäksi sote-maakunnalla on oikeus lisärahoitukseen, edellyttäen, että lain 11 §:ssä tarkoitetut edellytykset täyttyvät. Onko sote-maakunnalla riittävät taloudelliset edellytykset suoritua lakisääteisistä tehtävistä?

kyllä [Valtion mahdollinen lisärahoitus sote-maakuntien toiminnan turvaamiseksi on kuitenkin välttämätön "perälauta".]

48. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 3) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

kyllä pääosin [Asukastiheyskerroin ei kata Lapin sote-maakunnan olosuhteista (kiinteitä palvelurakenteita edellyttäviä pieniä yhteisöjä etäällä toisistaan) johtuvia lisäkustannuksia. Etäällä toisistaan olevat pienet yhteisöt (kuntakeskukset) edellyttävät mm. ensihoidon valmiutta laajasti maakunnan alueella ilman mahdollisuutta optimoida yksikköjen aktiivisen toiminnan osuutta. Ensihoidon kustannukset ovat väkilukuun suhteutettuna noin 6,7 kertaiset Helsinkiin verrattuna vaikka Helsingissä on pinta-alan suhteutettuna yli 100 kertainen määrä ensihoidon yksiköitä. Samankaltainen suhde on myös perusterveydenhuollon, sosiaalihuollon ja osin erikoissairaanhoidon kustannusrakenteissa. Rahoituksen kokonaisuus kaikkiaan on kuitenkin hyväksyttävissä edellyttäen, että mikäli palvelutarvetarvekertoimen ja asukaslukuperusteen suhdetta tai muuta rahoituselementtiä Lapin kannalta rahoitusta heikentävästi muutettaisiin, tulee mahdollinen rahoituksen tason heikennys Lapin osalta korjata asumistiheyskertoimen korjaamisella paremmin olosuhteita vastaavaksi.]

49. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *pelastustoimen tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 4) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

ei pääosin [Pelastustoimi on Lapin sote-maakunnan alueella toteutettu pitkälle sopimuspalokuntien avulla ja rakenteessa korostuu erityisesti pienet yhteisöt kaukana toisistaan, jolloin kiinteitä rakenteita varautumisineen edellytetään erittäin paljon tiiviimpiä alueita enemmän. Jotta pelastustoimen ja ensihoidon integraatiosta olisi hyötyä, tulisi pelastustoimi olla nykyistä merkittävästi pidemmälle ammattimaista ja sopimuspalokunnista riippumatonta. Muutos vaatii taloudellista panostusta lähivuosina.]

a) Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2023–2029 esitetty siirtymäaika riittävä?

kyllä [se on pikemminkin tarpeettoman pitkä]

b) Onko toistaiseksi pysyvä enimmäismuutostasaus kannatettava?

ei [mikäli katsotaan, että sote-maakuntien rahoituksen asukaskohtainen vaihtelu käytettävien kriteereiden mukaan aiheuttaa liian suuria eroja sote-maakuntien välille, on kriteeristöä kehitettävä niin, että rahoitusperusteet ovat jatkossa yhtenevät.]

51. Valtion rahoitus maksetaan sote-maakunnalle kuukausittain viimeistään kuukauden ensimmäisenä päivänä. Varainhoitovuoden tammikuussa ja kesäkuussa maksetaan molempina 2/12 koko vuoden rahoituksesta ja muina kuukausina jäljelle jäävä rahoitus yhtä suurina erinä (25 §). Sen lisäksi vuoden 2023

rahoituksen tammikuun maksuerästä puolet maksetaan sote-maakunnalle vuoden 2022 joulukuun 1 päivänä (37 §). Onko rahoituksen maksatuksen aikataulu maksuvalmiuden ja kassan hallinnan kannalta tarkoituksenmukainen?

kyllä pääosin

52. Maakuntien rahoituslain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

53. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

Sote-maakuntien verotusoikeus on selvitettävä ja säädettävä mahdollisimman pian. Vain verotusoikeus, jota joudutaan tukemaan sote-maakuntien valtionosuusjärjestelmällä, siirtää järjestämisvastuun todellisuudessa alueellisille toimijoille.

Kuntien rahoitusta koskeva lainsäädäntö

54. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 29 ja 30 §)?

ei kantaa

55. Ovatko valtionosuuskriteerit sekä niiden painotukset yleisesti ottaen perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta)?

ei kantaa

56. Kuntien rahoitusta koskevan lainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

57. Muut vapaamuotoiset huomiot kuntien rahoitusta koskevasta lainsäädännöstä.

-

Verolainsäädäntö

58. Pidättekö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

ei kantaa

59. Verolainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

60. Vapaamuotoiset huomiot verolainsäädännöstä.

-

Maakuntien ja kuntien henkilöstöä koskeva lainsäädäntö

61. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

kyllä

62. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

ei kantaa

63. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

-

Uusimaa-laki

64. Turvaako Uudenmaan erillislaki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen alueella yhdenvertaisesti muuhun maahan verrattuna?

ei

65. Turvaavatko HUSin lakisääteisiä tehtäviä koskevat säännökset erikoissairaanhoidon järjestämisen sekä yliopistollisen sairaalan tutkimus-, kehittämis- ja opetustehtävät (5 §)?

ei [HUS:n järjestämisvastuu on säädetty epäselvästi]

66. Onko terveydenhuollon järjestämisvastuun jakautumisesta Uudellamaalla esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti (Uudenmaan sote-maakuntien ja Helsingin kaupungin ensisijainen järjestämisvastuu, HUSin lakisääteiset tehtävät ja HUS-järjestämissopimus; 4, 5 ja 10 §)?

ei [epäselvä vastuun jakautuminen]

67. Ovatko Helsingin kaupungin talouden eriyttämistä koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia ja riittäviä turvaamaan toiminnan vertailtavuuden muuhun maahan nähden (5 luku)?

ei kantaa

68. Uusimaa-lain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

69. Vapaamuotoiset huomiot Uudenmaan erillislaista?

-

Yleishallintoa koskevat lait

70. Yleishallintoa koskevien lakien pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

Saamen kielilaki 31 §

Esitysluonnoksen mukaan valtion talousarvioon tulee ottaa määräraha valtionavustuksiin sote-maakunnalle, kunnille, seurakunnille, saamelaisten kotiseutualueen paliskunnille sekä 18 §:ssä tarkoitetuille yksityisille tämän lain soveltamisesta aiheutuvien erityisten lisäkustannusten kattamiseksi.

31 §:ään tulisi lisätä myös sote-maakuntayhtymät ja kuntayhtymät, vrt. 22 §:

Sote-maakunta, sote-maakuntayhtymä, kunta, kuntayhtymä taikka hiippakunta tai seurakunta vastaa 4-6, 12, 13, 15, 16 ja 30 §:ssä tarkoitetun toimitus- tai muun asiakirjan laatimisesta tai kääntämisestä sekä tulkauksesta aiheutuvista kustannuksista.

71. Vapaamuotoiset huomiot yleishallintoa koskevasta lainsäädännöstä.

-

Kysymyksiä sote-maakuntarakennelaista

72. Sote-maakuntarakennelaissa säädetään maakuntajaosta, joka toimii myös sote-maakuntien alueiden pohjana. Lisäksi laissa säädetään sote-maakuntien muuttamisesta, joka johtaa myös vastaavalla alueella maakuntajaon muutokseen. Onko esitetty sote-maakuntien ja niiden pohjana olevan maakuntajaon suhde sekä jaon muutosprosessi kriteereineen selkeä ja tarkoituksenmukainen ottaen huomioon maakuntajaon merkityksen muille aluejaoille?

kyllä pääosin

73. Pidättekö esitettyjä edellytyksiä sote-maakuntien muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen näkökulmasta? (erityisesti sote-maakuntarakennelain 2, 5 ja 10 §:t)

kyllä pääosin [sote-maakuntajaon muuttaminen siten, että kunta siirretään kuuluvaksi toiseen maakuntaan (2§) tulisi kuitenkin parantaa sekä vastaanottavan, että luovuttavan sote-maakunnan toiminnallisia ja taloudellisia edellytyksiä (5§).]

74. Sote-maakuntarakennelain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

75. Muut vapaamuotoiset huomiot sote-maakuntarakennelaista.

-

Maakuntien ohjaus

76. Valtion ohjausta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että pelastustoimen järjestämisessä vahvistettaisiin. Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

kyllä pääosin

77. Ministeriöt ja maakunta kävisivät vuotuiset neuvottelut, joissa tarkasteltaisiin maakunnan toimintaa ja taloutta toteumatietojen ja ennusteiden näkökulmasta. Lisäksi erilliset ohjausneuvottelut käytäisiin vuosittain yhteistyöaluekohtaisesti. Onko neuvottelujen tavoite ja käsiteltävä asiakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

kyllä

78. Maakuntien ja valtioneuvoston välille suunnitellaan ministeriöiden ja järjestämisvastuussa olevien tahojen vuorovaikutukseen perustuvaa aktiivista ohjausta, joka perustuisi avoimeen näkemysten ja tietojen vaihtoon sekä järjestäjien toiminnan ja talouden jatkuvaluonteiseen arviointiin. Onko ohjausmalli uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltu?

kyllä pääosin

Uudistuksen vaikutukset

79. Vaikutusten arvioinnissa on kuvattu ehdotuksen keskeiset vaikutukset. Miltä osin vaikutusten arviointia olisi korjattava, tarkennettava tai täydennettävä?

-

80. Onko uudistuksen muutuskustannukset tunnistettu ja arvioitu asianmukaisesti?

ei kantaa

81. Uudistuksesta aiheutuvia ICT:n ja tiedonhallinnan muutuskustannuksia on arvioitu hallituksen esityksen vaikutusarvioinneissa edellisen vaalikauden maakunta- ja sote-valmistelussa tunnistettujen kustannusarvioiden perusteella. Millaisia tarkennuksia ja täydennyksiä nyt esitettyihin arvioihin tulisi tehdä?

-

82. Näkemyksenne muista mahdollisista ICT- ja digiasioihin liittyvistä vaikutuksista ehdotetussa palvelurakenteessa?

-

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

85. a) Tulisiko arvionne mukaan sote-maakunnille siirtyviä hankintasopimuksia mitätöitymään järjestämisvastuuta ja ostopalveluja koskevan sääntelyn nojalla?

kyllä

b) jos kyllä, mikä olisi mitätöityvien sopimusten euromääräinen arvo?

Arvio vain Lapin sote-maakunnan osalta - 70 M€/v

c) liittyisikö arvionne mukaan mitätöityviin sopimuksiin yksityisille palveluntuottajille hyödyttömiksi jääviä investointeja, mitä nämä välittömät hyödyttömäksi jäävät investoinnit olisivat ja kuinka suurista menetyksistä olisi kyse?

-

Uudistuksen toimeenpanon tuki

86. Mihin aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistuksen alueelliseen toteutukseen?

palvelutarpeen arviointi

muuta, mitä?

Kysymyksessä pitäisi olla mahdollisuus valita useita vaihtoehtoja

Sote-integraatio, palvelutarpeen arviointi, tietohallinto ja ICT

Muut kysymykset

87. Mahdolliset ehdotukset käsitteen ”sote-maakunta” korvaamiseksi jollain muulla käsitteellä.

- sote-alue

88. Ehdotus sote-maakuntanne nimeksi.

Lapin sote-alue / Lapin sote-maakunta

89. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Päivystävien keskussairaaloiden määrä Lapissa tulee ratkaista lailla. Mikäli valtiovalta pitää tarpeellisena, että Lapissa on kaksi keskussairaala, tulee lainsäädännöllä turva tälle riittävä erillisrahoitus.

Valtiovallan tahto sote-maakunnan päivystävien sairaaloiden tarpeelliseksi katsottavaan määrään tulee ilmaista selkeästi järjestämislaisissa tai muualla lainsäädännössä. Lapin maakunnassa on keskussairaalat Kemissä ja Rovaniemellä. Mikäli valtiovalta pitää tarpeellisena Lapin sote-maakunnan lakisääteisten ja yhdenvertaisten palvelujen järjestämiseksi, tehtävien tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi ja järjestämistä toteuttamisen edellyttämän riittävän oman palveluntuotannon turvaamiseksi, että Lapin sote-maakunnassa tulee olla kaksi päivystävää keskussairaala, tästä tulee säätää lailla. Lisäksi ratkaisu tulee rahoittaa lakisääteisesti sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tarvetta kuvaavien tekijöiden, asukastiheyden ja muiden valtion rahoituksen määräytymistekijöiden lisäksi määrättävällä todellisiin kustannuksiin perustuvalla erillisrahoituksella.

Saamenkielisyyslisä Lapin sote-maakunnalle on lausuntopyyntöön liitteaineistossa esitetty jokseenkin kotiseutukuntien vastaavan valtiosuuden suuruisena kun taas kaksikielisyyslisä vaikuttaa olevan kuntien valtiosuuslaskennan ulkopuolista rahoitusta. Järjestelmän rahoitusta tulisi näiden erityisvelvoitteiden osalta toteuttaa samoin perusteiden huomioden tehtävistä aiheutuvat todelliset lisäkustannukset. Sote-järjestämislakiin sisältyy Lapin sote-maakunnalle säädettävä velvoite edistää saamenkielisten palvelujen toteuttamista koko maassa. Lisätehtävä tulee huomioida rahoituksessa. Samalla tulee huomioida, että saamenkielisten palvelujen toteuttaminen muulla tavoin kuin tulkkipalveluja hyödyntäen edellyttää pitkäkestoista saamenkielten koulutusta palvelujärjestelmään kohdentuen. Koulutus edellyttää myös sinällään merkittävää vuosittaista rahoitusta.

Kunnat ovat sote-valmistelun aikana realisoineet sote-kiinteistöjään myymällä niitä yksityisille sijoittajille. Vaikkeivät kuntien sote-kiinteistöt sote-maakunnalle siirrykään, aiheutuu ratkaisusta riskejä sote-maakuntien kuntakohtaisten palvelujen kustannusrakenteelle. Tilanteen hallitsemiseksi tulisi nopeasti säätää, etteivät kunnat saa valmistelun tai siirtymäkauden aikana myydä sote-kiinteistöjään. Samoin tulisi säätää, etteivät kuntayhtymät saa myydä sote-maakunnan jatkossa tarvitsemia sote-kiinteistöjään. Nämä ratkaisut tulisi mahdollisuuksien mukaan säätää jo ennen sote-lainsäädännön voimaantuloa.

Lapin sote-maakunnan ensihoidon sekä saamenkielisten palvelujen turvaamiseksi valtakunnan rajat ylittävä yhteistyö Norjan ja Ruotsin kanssa on erittäin tärkeää. Vaikkei sote-järjestämislailta yhteistyöhön puututakaan, tulisi valtioneuvoston asettaa työryhmä selvittämään rajat ylittävän yhteistyön lainsäädännöllisiä esteitä niiden purkamiseksi.

90. Muut yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Lakia kuntien takauskeskuksesta tulisi muuttaa niin, että Kuntien takauskeskuksen takaamalla varainhankinnalla voitaisiin Kuntarahoituksen toimesta rahoittaa sekä maakunnille siirtyviä investointeja että maakuntien tulevia investointeja.

Mattila Jukka
Lapin sairaanhoitopiiri